

წმ. მარიამ მაგდალინელი საერო მწერლობაში

მოკლე შინაარსი

წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების მიმართ მართლმადიდებლურ და კათოლიკურ ეკლესიებში საუკუნეების განმავლობაში სხვადასხვაგვარი დამოკიდებულება არსებობდა, კერძოდ, მართლმადიდებლობა მას ყოველთვის მოციქულთა სწორ წმინდა მენელსაცხებლე დედად აღიარებდა და აღიარებს; კათოლიკური სამეარო 1969 წლამდე მას მრუშ, მონანიე დედაკაცად მიიჩნევდა. ეს განსხვავებული მოსაზრებები საერო ლიტერატურაშიც გადავიდა, რაც განსაკუთრებით XX საუკუნისა და თანამედროვე ლიტერატურაში გამოვლინდა. სტატიაში განხილულია წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებისადმი ქართული და უცხოური ლიტერატურის ნიმუშებში განსხვავებული აღქმის შემთხვევები.

Nana Gonjilashvili, Nestan Sulava

**FOR THE INTERPRETATION OF THE ICON OF MARY
MAGDALENE IN GEORGIAN CHRISTIAN TRADITION**

Abstract

Toward the personality of Saint Mary Magdalene in Orthodox and Catholic churches were different attitude during the long period. The orthodox church recognized her as a saint mother equal of the apostle.

Till 1969 Catholic church considered her as a sinful, repentant woman. These different attitudes were revealed in the profane literature of XX and XXI century.

The article discusses different views and ideas about Mary Magdalene's character in Georgian and foreign literary works.

საკვანძო სიტყვები: წმ. მარიამ მაგდალინელი, მენელსაცხებლე დედა, მონანიე დედაკაცი, საერო ლიტერატურა.

Key words: St. Mary Magdalene, St. mother (saint mothers who oiled the Christ), repentant women, profane literature.

შესავალი. წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შესახებ მართლმადიდებელ და კათოლიკურ ეკლესიებში, საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში, რაც საერო ლიტერატურაშიც გადავიდა, საუკუნეების განმავლობაში განსხვავებული მოსაზრებები

გამოითქვა და განსხვავებული დამოკიდებულება ჩამოყალიბდა. მართლმადიდებლობა მას მოციქულთა სწორად, წმინდა მენელსაცხებლუ დედად მიიჩნევს, ხოლო კათოლიკურ სამყაროში მისი ხატ-სახე ევანგელურ მრუმ, მონანიე დედაკაცადაა მიჩნეული და, თუ დავუკვირდებით, წმ. მარიამ მეგვიპტელის სახეშია აღრეული. საღვთისმეტყველო ლიტერატურის კვალობაზე ეს საკითხი განხილული გვაქვს „ანალებში“ გამოქვეყნებულ სტატიაში (გონჯილაშვილი, სულავა, 2015: 270-332), რომელშიც აღვნიშნეთ, რომ წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე საერო ლიტერატურაშიცაა გაცოცხლებული, თუმცა საკმაოდ იშვიათად. ამჯერად ჩვენი კვლევის საგანია წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების, მისი ხატ-სახის ინტერპრეტაციის კვალი მართლმადიდებლურ სამყაროში, კერძოდ, საერო ლიტერატურის თხზულებებში.

მსჯელობა. წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების ტრადიციული გააზრება გამოსჭვივის თეიმურაზ მეორის პოემიდან „გაბაასება დღისა და ღამისა“, რომლის ერთ-ერთ თავში „წმინდა პასქა“ მოთხრობილია მაცხოვრის აღდგომის შესახებ და მთელი ეს ეპიზოდია ასახული; ავტორი მაცხოვრის საფლავთან მისულ მენელსაცხებლუ დედათა შორის საგანგებოდ გამოყოფს წმ. მარიამ მაგდალინელსა და სხვა მარიამს:

რომელიცა განთენდება, ერთშაბათად დაღამდების,
მაგდანელი თვით მარიამ მოვა, გზას არ დავარდების,
და სხვა იგი მარიამცა სანახავად მზად იქნების,
ძვრაცა იყო, ანგელოსი ღვთისა ზეცით გარდმოხდების...
(თეიმურაზ მეორე, 1976: 314).

ტექსტზე დაკვირვების შედეგად ნათლად ჩანს ის ტრადიციული ხედვა, რაც ევანგელური სწავლებიდან მომდინარეობს და რაც წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახეს წარმოაჩენს, როგორც მაცხოვრის საფლავზე მისული პირველი ქალისა, ხოლო პირველობა რას ნიშნავს, სრულიად ნათელია.

ამავე თვალსაზრისით საინტერესო აღმოჩნდა აკაკი წერეთლის პოეზია, რომელიც ბიბლიურ-ევანგელური სახისმეტყველებითა და პერსონალიათა წარმოსახვით საოცრად მდიდარია. სამეცნიერო ლიტერატურაში არაერთგზისაა აღნიშნული, რომ აკაკი წერეთლის შემოქმედებაში ქრისტიანული მოტივები და მათი განსახოვნებანი, როგორც პირდაპირი, ისე შეფარული, სიმბოლურ-აღვგორიული სახითაა გამოვლენილი. წმ. მარიამ

მაგდალინელთან და მენელსაცხებლე დედებთან დაკავშირებულ თემატიკას აკაკი წერეთლის პოეზიაში მხოლოდ ორი ლექსი ეძღვნება. მათი განხილვა ჩვენი საკვლევადიებო საკითხის შესახებ პოეტის შეხედულებებსა და დამოკიდებულებას გამოკვეთს და წარმოაჩენს.

ლექსში „ქრისტე აღდგა!“, რომელიც 1894 წელსაა დაწერილი, აკაკი წერეთელი იესოს საფლავზე ნელსაცხებლებით მისულ დედათა შესახებ სახარებისეულ თხრობას მხატვრულად გარდათქვამს და ამ თხრობის არც ერთ დეტალს უყურადღებოდ არ ტოვებს. პოეტის წარმოსახვა სრულად აცოცხლებს სახარებისეული თხრობის ამ უმნიშვნელოვანეს ეპიზოდს, მენელსაცხებლე დედათა – წმ. მარიამ მაგდალინელის, წმ. მარიამ იაკობისა და წმ. სალომეს – მიერ უფლის საფლავის ძიებას, აკლდამიდან გადაგორებული ღოდის დანახვით აღძრულ მათს შეკრთომასა და გაკვირვებას, უფლის ცხედრის ვერხილვას და მარჯვნივ მდგომი სპეტაკი სამოსით შემოსილი, „ნათლით მოსხივცისკარე“ ჭაბუკის ხილვას, მისგან დედების მიმართ ნათქვამ ნუგეშის სიტყვებსა და უფლის აღდგომის ხარებას. აქვე წარმოჩნდება მენელსაცხებლე ქალთა უდიდესი სიხარული და მათგან ქვეყნისათვის იესოს აღდგომის ხარება. ლექსს მთლიანად დავიმოწმებთ:

მარიამ იაკობისი,
მარიამ მაგდალინელი
და მასთან ერთად სალომე,
ქრისტეს საფლავის მძებნელი,
მოსულან ნელსაცხებლითა,
რათა სცხონ გვამსა დიდებულს,
მაგრამ შემკრთალან, რომ ხედვენ
დიდ ღოდსა გარდაგორებულს.
მკვდარი არსად ჰსჩანს!.. და მარჯვნივ
ჭაბუკი ვინმე მდგომარე,
სპეტაკი შესამოსლითა,
ნათლითა მოსხივცისკარე,
მათ ეუბნება: „რად შეჰკრთით?
ანგელოზი ვარ მე მცველი,
აწ გიხაროდენ: ზე აღგა
იესო ნაზარეველი!“
მენელსაცხებლეთ აევსოთ
სიხარულითა მყის გული

და მიახარეს ქვეყანას:

„აღდგაო მკედრეთით ჯვარცმული!“

„აღდგა, ვინც სისხლი დასთხია

ახალი რჯულის დერიტადო!“

ცა და ქვეყანაც პასუხად

იძახის ჭეშმარიტადო!“ (წერეთელი, 2011: 268).

ლექსის უკანასკნელი სტროფიც მენელსაცხებლვე ქალთა ქვეყნიერებისათვის ნამცნევი უდიდესი სიხარულისა და აღტაცების სიტყვებს ახმოვანებს, რომ მკედრეთით აღდგა ჯვარცმული, რომელმაც სისხლი „ახალი რჯულის დერიტად“ დასთხია. მენელსაცხებლვე ქალთა სიხარულს პოეტის ხმით მთელი სამყარო შეესიტყვება –

ცა და ქვეყანაც პასუხად

იძახის ჭეშმარიტადო!“ (წერეთელი, 2011: 268).

როგორც ლექსის შინაარსიდან ჩანს, აკაკი წერეთელი საგნებით მიჰყვება წმ. მარიამ მაგდალინელისა და მენელსაცხებლვე დედათა შესახებ სახარებისეულ თხრობას, ანუ მათ შესახებ არსებულ მართლმადიდებლური ეკლესიის ტრადიციულ წარმოდგენას. აქ მხოლოდ მენელსაცხებლვე დედათა უფლის მოწაფეებთან მისვლა და ხარება არაა ხსენებული. პოეტმა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ეს ფაქტი ქვეყნიერებისათვის უფლის აღდგომის ხარებით განასახოვნა, რომელიც, თავის მხრივ, იესოს მოწაფეთა ხარებასაც ითავსებს.

უაღრესად მნიშვნელოვანია წმ. მარიამ მაგდალინელის განსახოვნება აკაკი წერეთლის მეორე ლექსში „ქრისტე აღსდგა“, რომლის სათაურიც მხოლოდ ერთი მცირეოდენი ნიუანსით განსხვავდება ზემოთ განხილული ლექსისაგან და რომელიც 1899 წლითაა დათარიღებული. ლექსის სათაურთან არის მინაწერი: „ჩემს სათაყვანოს“. ლექსის დასაწყისში პოეტი სულისშემძკრელი სიტყვებით მიმართავს უფალს, რომელიც მისი „სულისდგმა“ და „ტბილი გულისთქმაა“, ყველაზე სანუკვარი და უძვირფასესი. აკაკისათვის, დროსივრცული გააზრებით, იესო ყველგან და ყოველთვის სულის მანათობელია; პოეტის ბედსა და უბედობაში, ტანჯვასა თუ სიხარულში ერთადერთი „შემძკრელ-გამხსნელია“ (სავარაუდოდ, „შემძკრელი“ – ტანჯვაში, „გამხსნელი“ – სიხარულში). უფლისადმი მიმართვა გრძელდება და ლექსის მომდევნო სტროფში ქრისტიანობის უმთავრესი დოგმა – იესოს ორბუნებოვნება („ცით მოვლენილო, ქვეყნად შობილო“), ცისა და ქვეყნის მედიუმის მისია („ცისა

და ქვეყნის შუა კავშირ“) – წარმოხნდება. ამავდროულად, ტრადიციულ ეპითეტებთან ერთად („ჩამგონებელი“, „უკიდუძირო“), უფალი „ზე-ამგზნებლად“ და „ქნარ-სახვესუროდ“ იწოდება. საფიქრებელია, რომ პოეტი ამგვარ ეპითეტებს შემოქმედებასთან, პოეტურ შთაგონებასთან დაკავშირებით მოიხმობს.

აკაკის მხატვრულ წარმოსახვაში უფლის ჯვარცმის სურათი ცოცხლდება – გოლგოთაზე აღმართული ჯვარი და მასზე „განროხმული“ „უგუნურების მსხვერპლი“, რომელიც „სიკვდილისა სიკვდილითა დამთრგუნველია“. სწორედ ამ ეპიზოდში წმ. მარიამ მაგდალინელის „სიწმინდით მოსხივცისკარე“ სახე წარმოხნდება, რომელიც მორწმუნეთა შორის მდგარი მწარედ ტირის. აკაკი მის ცრემლებს „ცოდვილთა მსხვერპლად“ სახავს და წმ. მარიამ მაგდალინელის სულში აღძრულ უმტკივნეულეს განცდებს საოცარი განსახოვნებით წარმოაჩენს – „ქრისტეს სამსჭვალით თვით გამსჭვალულო“ (წერეთელი, 2011: 382). მარიამის შინაგან სამყაროში დატრიალებულ უძძაფრეს გრძნობათა ამგვარი წარმოსახვის სათავე, ვფიქრობთ, სახარების თხრობიდან მომდინარეობს და უფლის საფლავზე გულმდულრად მტირალი წმ. მარიამ მაგდალინელის სახეს მიემართება: „ხოლო მარიამ დგა გარეშე საფლავსა მას თანა და ტიროდა. და ვითარ ტიროდა, შთაჰხედა საფლავსა მას“ (იოან. 20, 11); „და ჰრქუეს მას ანგელოზთა მათ: დედაკაცო, რაჲსა სტირ?“ (იოანე, 20, 12); „ჰრქუა მას იესო: დედაკაცო, რაჲსა სტირ?“ (იოანე, 20, 15).

აკაკის მარიამისადმი მიმართვა გრძელდება და პოეტი მენელსაცხებლედ დედის გრძნობათა თანაგანმცდელად გვევლინება:

ყოველი წვეთი შენი ცრემლების
ციურ მანანად გულს მეწვეთება
და სასოებით სარწმუნოება

მეც მიდიდდება... მიორკეცდება (წერეთელი, 2011: 382).

მოხმობილი სტროფიდან საცნაური ხდება, რომ აკაკი თავის მხატვრულ წარმოსახვაში, რომელიც რეალობაშიც ჭეშმარიტებად აღიქმება, წმ. მარიამ მაგდალინელის თანამდგომია, მისი თანამოზარე და თანამოზიარეა. მარიამის განცდათა სიწრფელე პოეტში რწმენის სიმყარეს, რწმენის „გაორკეცებას“ და პიროვნულ კათარზისს იწვევს.

აკაკი წერეთელი წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახის ჩვენებას მოციქულთა სწორის გამორჩეულობით წარმართავს, რადგან სახარებისეულ თხრობას მიჰყვება და მაცხოვრის აღდ-

გომის მახარებლად სახავს მენელსაცხებლე დედას, რომელმაც პირველმა თავისი სიტყვებით – „ქრისტე აღსდგა“, ქვეყნიერება, მთა და ბარი გრგვინით შეძრა:

მენელსაცხებლე დედათა შორის
შენვე გიყურებ მახარობელად,
და „ქრისტე აღსდგა“ შენი პირველი
გრგვინით გაისმის მთათა და ველად.

პოეტი, თავის მხრივ, პასუხს აძლევს, ამოწმებს წმ. მარიამ მაგდალინელის ნახარებ სიტყვას; „ჭეშმარიტად“ – ამბობს აკაკი და სწამს „მკედრეთით აღდგომა ჭეშმარიტების!“ (წერეთელი, 2011: 383), მიუხედავად იმისა, რომ ცხოვრებაში „სიმართლის წყარო“ მუდამ გამჭვირვალე არაა და იმღვრევა ხოლმე. მთავარია, რომ პოეტის რწმენით იგი „არ შრტების!“. აქვე შემოდის აკაკის ეპოქის ეროვნული სატკივარი და მომავლის ოპტიმისტური ხედვა – ზეციური მადლით ქვეყნის ხსნის და „ტანჯული სიმართლის“ მკედრეთით აღდგენის რწმენა. და ამგვარი რწმენით ნასულდგმულები პოეტი მარიამ მაგდალინელს საოცნებო აღდგომის წინამორბედად სახავს:

მრწამს! და შენც მწამხარ წინამორბედად
იმ აღდგომისაც, რომ ველი მეცა! (წერეთელი, 2011: 383).

აკაკის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის „ახალი“ აღდგომის (ამქვეყნად ჭეშმარიტების აღდგომის) წინამორბედად დასახვა პოეტისეული სახეკმნადობაა, რომლის მსგავსი ჩვენს ხელთ არსებულ წყაროებსა და შემოქმედთა მხატვრულ ნააზრევში არ შეგკხვედრია. მთელი ლექსი უფლისა და წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი აკაკის მიმართვას წარმოადგენს და უკანასკნელი სტროფიც მარიამისადმი მიძღვნილი სიტყვებით სრულდება. პოეტი მენელსაცხებლე დედისადმი თავის დამოკიდებულებას და პირად ცხოვრებაში წმ. მარიამ მაგდალინელის მნიშვნელობას კიდევ ერთხელ გააცხადებს:

ყველგან, ყოველთვის, ჭირში და ღხინში
რადგან შენა ხარ ჩემი გულისთქმა,
წმინდა ამბორმა შეგვისისხლხორცოს

ახალი რჯული და ძველი აღთქმა! (წერეთელი, 2011: 383).

მოხმობილი სტროფიდან წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების როლი, მისი სისხლხორცეული განცდა და პოეტის მიწიერ ყოფაში მის მუდმივ თანამდევ სულად მოხმობა საცნაურდება. ამგვარი სიტყვებით აკაკი ლექსის დასაწყისში უფალს მიმართავს და, ბოლოს, ეს სიტყვები წმ. მარიამ მაგდალინელს

უკავშირდება, ვითარცა უფლის მიწიერი ყოფის უმნიშვნელოვანესი მოვლენების მუდმივ თანმხლებს, მის ყველაზე მტკიცე და შეურყევე მორწმუნეს, ჯვარცმის შემდგომ მის პირველ მხილველსა და მისი აღდგომის მახარობელს.

ლექსის ბოლო ორი ტაეპი პოეტისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის სულიერ თანაყოფნას, მათს ტკივილსა და სიხარულში ერთსულოვნებას წარმოაჩენს. აკაკის სწამს, რომ მათი სიყვარულით აღვსილი უფლის წმინდა ამბორი, რომელიც იუდას „არაწმინდა“ ამბორის ანტითეზად აღიქმება, ბიბლიური აზროვნების წესის, ბიბლიური ცნობიერების, ძველი და ახალი აღთქმის შინაგანად რწმენად ქცევის, „შესისხლხორცების“ საფუძველი გახდება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის საფუძველზე შეიძლება ითქვას, რომ აკაკი მიჰყვება წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შესახებ არსებულ მართლმადიდებლურ კანონიკას და მკაცრად იცავს ტრადიციულ შეხედულებას. ამასთანავე, პოეტი წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებას ახალი სახისმეტყველებით წარმოაჩენს.

წმ. მარიამ მაგდალინელის თემა და ხატ-სახე „ვერცხლის საუკუნის“ შემოქმედთა განსაკუთრებულ ინტერესს აღძრავს და მათ ნააზრევში საკმაოდ მნიშვნელოვან ადგილს იჭერს. რუსეთში, რომელიც მართლმადიდებლური ქვეყანაა, XVIII საუკუნემდე წმ. მარიამ მაგდალინელის მხოლოდ კანონიკური მართლმადიდებლური ფერწერული გამოსახულებები არსებობდა ფრესკებისა და ხატების სახით; ხატებზე იგი წითელი სამოსითაა მოსილი, რომელსაც ხელთ უპყრია ჭურჭელი ნელსაცხებლით ან წითელი კვერცი. რუსულ ხელოვნებაში საუკუნეთა მანძილზე ჩამოყალიბებული წმინდანის სახე დასავლეთის ტრადიციების გავლენით თანდათან შეიცვალა; „ვერცხლის საუკუნის“ ლიტურატურაში უკვე შეინიშნება ცვლილებები და წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის ინტერპრეტირების ორი ურთიერთსაწინააღმდეგო თვალსაზრისი დომინირებს – დასავლური და აღმოსავლური.

დასავლური ტრადიციის გავლენა შეინიშნება ალექსანდრე ბლოკის ლექსში „ბროლის ნისლიდან“ („Из хрустального тумана“ – 1909), ციკლიდან „საშინელი სამყარო“. ლექსში ავტორის სასოწარკვეთილება, უნდობლობა და სიკვდილის წყურვილია გამოხატული. მთავარი გმირი ვნებიანი მაცდუნებელი წმ. მარიამ მაგდალინელია, რომელიც ღირიკულ გმირს რესტორნის ხმაუ-

რიან გარემოში, ბოშების მუსიკის ფონზე ევლინება. სწორედ აქ ჩნდება წმ. მარიამის სახეში ვნების ცეცხლთან დაკავშირებული გააზრებები – თვალთა მზერით სივრცის მწველი – ცისფრით დასაზღვრა, უღაბნოდან გამოქროლილი ქარი და მოგიზგიზე კოცონი:

Входит ветер, входит дева
В глубь исчерченных зеркал.
Взор во взор — и жгуче-синий
Обозначился простор.
Магдалина! Магдалина!
Веет ветер из пустыни,
Раздувающий костёр (ბლოკი).

ღირიკული გმირი წმ. მარიამ მაგდალინელს სთხოვს, რომ ყველა ტანჯვის, ქებისა და გინების, ყველა „გველური ღიმილის“, ყველა პატიების გამომხატველი მოძრაობის გადასაჭრელად მისი ცხოვრება, მისი სასმისის მსგავსად, დაამსხვრიოს. დამოწმებულ ტაეპებში პოეტის სულიერი ტკივილი, შინაგანი დრამატიზმი წარმოჩნდება და ხსნის გზად მას სრული ნეტარებით სიკვდილისაკენ ლტოლვა ესახება. ა. ბლოკის მიერ დანახულ და განცდილ, ჭეშმარიტად საშინელ, სამყაროში მენელსაცხებლე წმ. მარიამ მაგდალინელი არამონანულ ქალად გარდაისახება და ღირიკული გმირი ამ უღამაზეს ქალს მის სარეცელზე ვნების ცეცხლსა და ნეტარებაში სიკვდილს სთხოვს:

Чтоб на ложе долгой ночи
Не хватило страстных сил!
Чтоб в пустынном вопле скрипок
Перепуганные очи
Смертный сумрак погасил (ბლოკი).

ამრიგად, ა. ბლოკის მოხმობილ ლექსში წმ. მარიამ მაგდალინელი ვნების ცოდვის, ხორციელი უინისა და ნეტარების, მწველ სურვილთა დამბადებელ და, იმავდროულად, ამ სურვილთა მიმნიჭებელ ქალადაა გააზრებული, რაც მართლმადიდებლური ცნობიერებისა და წარმოდგენისთვის სრულიად მიუღებელია.

წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე მეტად საინტერესოაა წარმოჩენილი ანა ახმატოვას შემოქმედებაშიც, რადგან მის ლექსებში იკვეთება მენელსაცხებლე დედის როგორც დასავლური, ისე აღმოსავლური ინტერპრეტაცია, კერძოდ, ა. ახმა-

ტოვას მხატვრულ ნააზრევში წმ. მარიამი ატარებს როგორც მოციქულთა სწორის სახეს, რომელიც მუდამ მზადაა ქრისტესა და ხალხის მსახურებისთვის, ასევე „შეშლილი“ ცოდვილისასაც. ლექსში „სადაა, მაღალო, შენი პატარა ბოშა“ („Где, высокая, твой цыганенок“ – 1914) წმ. მარიამ მაგდალინელი ზეციური სამეაროს გამომხატველია და სამოთხის მკვიდრად დასახული, რომელიც მთავარი გმირის შვილს, პატარა ბოშას, თავისთან წაიყვანს:

Доля матери — светлая пытка,

Я достойна ее не была.

В белый рай растворилась калитка,

Магдалина сыночка взяла (ახმატოვა, 1990: 99-100).

ერთი წლის შემდეგ, 1915 წელს, ა. ახმატოვა მაგდალინელს ახალ ლექსს უძღვნის, ესაა „იწვიან შენი ხელისგულები“ („Горят твои ладони“), რომელშიც სასიყვარულო ცდუნების თემას მთავარი ადგილი ეთმობა. ანა ახმატოვას ამ ლექსში ქალსა და მამაკაცს შორის გამართული დიალოგი ვნებასთან ერთად ერთგვარ სინანულს ითავსებს, სინანულს იმისას, რომ ტრფობის მწველი განცდები აღდგომის უამს ხდება და ამ ნათელ, წმინდა დღეებში ცოდვის, ცდუნების დღე იჭრება. ოპოზიციურ წყვილად წარმოდგენილი მამაკაცის მწველი ხელისგულები და ქალის ხელთა სიფერმკრთაღე, აგრეთვე, „ეშმაკის მახე“ და „უწმინდური დარდი“ ამაზე მეტყველებს. სწორედ ცდუნებასთან დაკავშირებით შექმნილ ლექსში მამაკაცთან მიმართებით წმინდა ანტონის სახე ჩნდება, ქალთან კი – წმ. მარიამ მაგდალინელის, კონკრეტულად, „შეშლილი მაგდალინელებისა“:

Горят твои ладони,

В ушах пасхальный звон,

Ты как святой Антоний,

Виденьем искушен.

Зачем во дни святые

Ворвался день один,

Как волосы густые

Безумных Магдалин (ახმატოვა, 1990: 52).

როგორც ითქვა, აქ წმ. მარიამ მაგდალინელთან ერთად მოხსენიებულია ცნობილი ადრექრისტიანული მოღვაწე – წმ. ანტონ დიდი, რომელიც უდაბნოში განმარტოვდა და შვიდ მომაკვდინებელ ცოდვას სძლია. ლექსში წმ. ანტონ დიდი და წმ.

მარიამ მაგდალინელი არქტიპებს წარმოადგენენ ქალისა და მამაკაცისათვის, რომელთაც სასიყვარულო გახელების დათრგუნვის ძალა არ შესწევთ. საგულისხმოა წმ. ანტონ დიდისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის ერთიან კონტექსტში მოაზრება, რადგან წმ. ანტონმა შვიდ მომაკვდინებელ ცოდვას სძლია, ხოლო წმ. მარიამ მაგდალინელისაგან შვიდი ეშმაკი თვით უფალმა განასხა.

ამრიგად, ა. ახმატოვას აღნიშნულ ლექსში წმ. მარიამ მაგდალინელი სასიყვარულო ვნებისა და გახელების, სიშმაგისა და ცდუნების სახეს უკავშირდება. შეიძლება მეტიც ითქვას, რომ პოეტის მიერ განზოგადებული „მაგდალინელობა“ კათოლიკური ცნობიერების გამოძახილის ფონზეა წარმოდგენილი.

მრავალი წლის შემდგომ ა. ახმატოვას შემოქმედებაში წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე კიდევ ერთხელ წარმოჩნდა პოემაში „რეკვიემი“, რომლის დაწერის მოტივი საბჭოთა პერიოდის რუსეთში, უფრო სწორად, მაშინდელ საბჭოთა კავშირში, მიმდინარე ხანგრძლივი რეპრესიები იყო, რასაც პოეტი ქალი თავადაც იზიარებდა და განიცდიდა. თვით ეს თხზულება ერთბაშად არ დაწერილა, წლების განმავლობაში იქმნებოდა, როგორც კომენტატორები მიუთითებენ, იგი იწერებოდა 1934-1940 წლებსა და 60-იანი წლების დასაწყისში, 1962 წლამდე, ვიდრე პოეტი ნაწარმოებს დასაბეჭდად გადასცემდა ჟურნალს „Новый Мир“. ამ დროისათვის დაინტერესებული მკითხველი პოემას უკვე იცნობდა (ახმატოვა, 1990: 403-404). პოემაში ცენტრალური ადგილი ეთმობა დედის სახეს, რომელიც უკანონოდ დაპატიმრებულ შვილს გლოვობს. მისი პირადი ტრაგედია მთელი ქვეყნის ტრაგედიადაა აღქმული და განცდილი. სწორედ ამ გარემოების გათვალისწინებით ანა ახმატოვა იხსენებს უფლის ჯვარცმაზე მგლოვიარე მარიამს, იესოს დედისადმი მიმართულ სიტყვებს, წმ. მარიამ მაგდალინელისა და იოანე მახარებლის უნუგეშო მწუხარებას, რაც სავსებით მიჰყვება სახარებისეულ თხრობას, რომელიც წმ. მარიამ მაგდალინელის მხნეობისა და უშიშრობის, უდიდესი სიყვარულისა და ერთგულების ცხადყოფაა. „რეკვიემში“ წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე დაცლილია კათოლიკურში გავრცელებული ყოველგვარი ინტერპრეტაციისგან და კანონიკურ ხასიათს ატარებს. საინტერესოა, რომ „რეკვიემის“ იმ ლექსს, რომელსაც „ჯვარცმა“ ჰქვია, ეპიგრაფად უძღვის ძლისპირის სიტყვები: „ნუ მტირ მე, დედაო“ («Не рыдай Мене, Мати, во гробе зрящи»),

ხოლო ორი სტროფისაგან შედგენილ ლექსს კი სხვადასხვა თარიღი უზის. დავიმოწმებთ ამ სტროფებს:

Хор ангелов великий час восславил,
И небеса расплавились в огне.
Отцу сказал: «Почто Меня оставил!»
А Матери: «О, не рыдай Мене...»

1938

Магдалина билась и рыдала,
Ученик любимый каменел,
А туда, где молча Мать стояла,
Так никто взглянуть и не посмел.

1940

ანა ახმატოვას მიერ წარმოსახული ჯვარცმის სცენა თანმიმდევრულად მიჰყვება სახარების მონათხრობს, რომელშიც მამა ღმერთისადმი ძე ღმერთის მიმართვა, მაცხოვრის მიერ ეოვლადწმინდა ღვთისმშობლისადმი მიმართული სიტყვები ჯვარცმის ტრაგიკულობასა და სიდიადეს ერთდროულად აჩვენებენ, ხოლო წმ. მარიამ მაგდალინელისა და მაცხოვრის საყვარელი მოწაფის, ე. ი. წმ. იოანე ღვთისმეტყველის სახეები, აგრეთვე, ჯვარცმის შემყურე ხალხის განცდები ნათლად მიუთითებენ, თუ როგორ აღიქმებოდა და უნდა აღიქმებოდეს ჯვარცმის მისტერია. წინ განხილულ ლექსებში წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე სრულიად განსხვავებულია „რექვიემისეული“ გააზრებისაგან, რაც, ვფიქრობთ, იმას უნდა მიუთითებდეს, რომ ავტორმა ამ პოემაში ჯვარცმის მისტერია განაზოგადა და უსამართლოდ დასჯილი თავისი თანამედროვე ადამიანების მიმართ თანაგრძნობა იშვიათი ამაღლებული განცდით გამოხატა. ეს ბოლო სტროფის ბოლო ტაქაში შეიგრძნობა.

მოციქულთა სწორის, წმ. მარიამ მაგდალინელის ამგვარივე კანონიკური სახეა წარმოდგენილი სერგეი ესენინის შემოქმედებაში, კერძოდ, ლექსებში – „მოვარის მაქმანში ფეხაკრევით...“ („В лунном кружеве украдкой“ – 1915) და „მეწამულ ელვარებაში დაისი შუშხუნა და ქაფიანია...“ („В багровом зареве закат шипуч и пенен...“ – 1916). უნდა აღინიშნოს, რომ წმინდანის სახის დასავლურ ინტერპრეტაციებს „ვერცხლის საუკუნის“ შემოქმედთა შორის მხოლოდ ს. ესენინი არ მიჰყვება. ლექსში მიწიერი და ზეციური სამყაროს მიმართება იკვეთება, რომელთა შემაერთებელი, დამაკავშირებელი წმ. მარიამ

მაგდალინელია. თავდაპირველად ამ ორი სამყაროს ჰარმონიული სურათია დახატული, რაც ბუნების სურათთან ერთად წმ. მარიამ მაგდალინელის ღიმილში აისახება, ზეციური სიკვდილზე ასხივოსნებს მიწიერს:

В лунном кружеве украдкой

Ловит призраки долина.

На божнице за лампадкой

Улыбнулась Магдалина (ესენინი).

დრამატიზმი მძაფრდება ლექსის მომდევნო სტროფში, როდესაც ბოროტება, ურნება და სიუხეშე არღვევს აღნიშნულ ჰარმონიას და შავი ფერი იჭრება, ადამიანებთან სიკვდილი და მწუხარება ისადგურებს. წმ. მარიამ მაგდალინელი ტირის ყველა დაღუპული სულისათვის, რომელთა შეწევნა მხოლოდ ღოცვითაა შესაძლებელი:

Смерть в потемках точит бритву...

Вон уж плачет Магдалина.

Помяни мою молитву

Тот, кто ходит по долинам (ესენინი).

ს. ესენინის ლექსი „მეწამულ ელვარებაში დაისი შუშხუნა და ქაფიანია...“, ეძღვნება ნიკოლოზ II-ის ქალიშვილებს, რომლებიც თავიანთი სურვილით მოწყალების დებად ლაზარეთში მუშაობდნენ. აღნიშნული მსახურების გამო პოეტი მათ, ვითარცა თანაღმობის, თანაგანცდის, მოწყალების, მოყვასის სიყვარულის მატარებლებს, წმ. მარიამ მაგდალინელს ადარებს და უკავშირებს. ამას მოწმობს ლექსის ერთი პასაჟი, რომელშიც კურთხევისა და წყალობის მისაღებად მეფის ასულთა უფლისადმი გაწვდილ ხელებზეა საუბარი. მსგავსი სცენა იხილვებოდა დიდი მთავრის ასულის, ელიზავეტა თევდორეს ასულის მიერ დაარსებული წმ. მართასა და მარიამის სახელობის მონასტრის ერთ-ერთ ფრესკაზე (მ. ნესტეროვის მიერ შესრულებულ ფრესკაზე), რომელზეც მედრეთით აღმდგარი მაცხოვრისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის შეხვედრა იყო გამოსახული. აქ უფლის ერთგული წმ. მარიამ მაგდალინელის ხელები უფლისკენაა გაწვდილი. ფიქრობენ, რომ ს. ესენინმა ეს პასაჟი (და საერთოდ ლექსი) ამ ადგილის ხილვით მიღებული შთაბეჭდილების შედეგად შექმნა. ლექსი გამოირჩევა იმიტაც, რომ ს. ესენინის მიერ აქ ერთგვარად წინასწარგანჭვრეტილია სამეფო ოჯახის ტრაგედია, კონკრეტულად, მეფის ასულთა მომავალი ხვედრი. პოეტი ლექსის უკანასკნელ ტაეპებში წმ. მა-

რიამ მაგდალინელს მიმართავს თხოვნით, რომ მეფის ასულე-
ბისა და ყველა ტანჯული ადამიანისათვის ილოცოს:

Всѣ ближе тянет их рукой неодолимою

Туда, где скорбь кладѣт печать на лбу.

О, помолись, святая Магдалина,

За их судьбу (ესენინი).

წმ. მარიამ მაგდალინელის, ვითარცა უფლის ჯვარცმისა და
აღდგომის მხილველის, სახეს ერთგვარად მიემართება სამეფო
ოჯახის ბედი – სიკვდილით დასჯა, წამება და მრავალი წლის
შემდგომ მათი წმინდანებად შერაცხვა-აღდგომა. ს. ესენინის
პოეტურ წარმოსახვაში წმ. მარიამ მაგდალინელი არა მარტო
სახარების მნიშვნელოვან ეპიზოდთა მონაწილე და თვითმხილ-
ველია, არამედ – ჩვენი ცხოვრების მოწმეც. წმ. მარიამ მაგდა-
ლინელი ღვთის მსახურებისკენ მავალი ქალის პარადიგმად
აღიქმება. ამდენად, ს. ესენინი წმ. მარიამ მაგდალინელის გან-
სახოვნებაში საესეებით იცავს და მიჰყვება მართლმადიდებლურ
ტრადიციას.

საკითხის კვლევის, კონკრეტულად კი წმ. მარიამ მაგდა-
ლინელის სახის გასააზრებლად, მეტად საინტერესოა ცნობი-
ლი რუსი პოეტი ქალის, მარინა ცვეტაევას, თვალსაზრისი,
რომელიც იკითხება მოციქულთა სწორი ქალისადმი მიძღვნილ
ციკლში „მაგდალინელი“, რომელიც სამი ლექსისაგან
შედგება. აქ ლირიკული სუბიექტი ჩანაცვლებულია და მ. ცვე-
ტაევას მეორე პოეტური „მე“ წმ. მარიამ მაგდალინელია, რო-
მელიც უფალს ჯვარცმის წინ მიმართავს და საკუთარ სული-
ერ ტკივილზე, გრძნობა-განცდებზე ესაუბრება. პოეტის მიერ
წმ. მარიამ მაგდალინელი წარმოდგენილია არა როგორც
მორწმუნე, არამედ – მიწიერი და ცოდვილი, ვნებიანი და
მოტრფიალე.

მ. ცვეტაევას „მაგდალინელის“ ციკლი, როგორც ი. ბროდ-
სკი შენიშნავს, არაა დიალოგი, იგი სამთა საუბარია, ტრია-
ლოგია. შესავალ ნაწილში ავტორი ერთგვარი მაყურებელი-
კომენტატორია; ლექსის დასაწყისში ადრესატად ორი პირი
მოიაზრება; თავდაპირველად სათქმელი, თითქოს, კონკრეტულ
პირს მიემართება და მხოლოდ მესამე სტროფში წმ. მარიამ
მაგდალინელის ქრისტესადმი მიმართვა იკითხება. ი. ბროდს-
კის აზრით, „ეს – უფრო სასიყვარულო ლირიკაა, ვიდრე ევან-
გელური სიუჟეტის თხრობა“ (ბროდსკი).

ლექსი, როგორც აღინიშნა, სამი ნაწილისაგან შედგება. პირველ ნაწილში წმ. მარიამ მაგდალინელი უფლისადმი თავის დამოკიდებულებას, უზომო სიყვარულს წარმოაჩენს და იმ სულიერ ძვრებს აშიშვლებს, უფლის ფეხებზე ზეთის ცხებისას რომ ეუფლება. აქ უფლის ათი მცნება „ათი კოცონის სიმხურვალედ“ განიცდება, „უცხო სისხლი“ უფლისა – ყველაზე სასურველ და ამავდროულად – ყველაზე „უცხოდ“. უფლისკენ მთელი არსებით მიმსწრაფი წმ. მარიამ მაგდალინელი მხსნელს ეუბნება, რომ ევანგელურ პერიოდში მის მორწმუნეთა შორის იქნებოდა, დემონურ „ანაჩიხს“ დაფარავდა და ზეთს ყველგან დაასხამდა, ფეხებზე თუ ფეხთქვეშ, ან თუნდაც ქვიშაზე დაღვრიდა:

К тебе б со всеми немощами
 Влеклась, стлалась — светла
 Мать! — очесами демонскими
 Таясь, лила б маслá
 И на ноги бы, и под ноги бы,
 И вовсе бы так, в пески... (ცვეტაევა, 1988: 240).

აღნიშნულ პასაჟში, როგორც ჩანს, წმ. მარიამ მაგდალინელთან ერთად, დუეტში, მ. ცვეტაევა მეტყველებს, თავის ოცნებასა და ნატვრას ახმიანებს, რომ ის ევანგელურ პერიოდში უცილობლად უფლის მორწმუნეთა შორის იქნებოდა. ამ აზრს აძლიერებს და უფრო მეტად გამოკვეთს სათქმელის მყოფადის ხოლმეობითში (რას ვიზამდი?) გადატანა, რასაც სიმბოლური ფუნქცია აკისრია. მოხმობილ ტაეპთა სხვაგვარი წაკითხვა შეუსაბამობას იწვევს, რადგან ევანგელურ პერიოდში, სახარებათა თხრობით, წმ. მარიამ მაგდალინელი მუდამ უფალთანაა და თავისი ერთგულებითა და სიყვარულით გამოირჩევა. ლექსის ამავე პასაჟში თვალნათლივ ჩანს, რომ მ. ცვეტაევა წმ. მარიამ მაგდალინელს აიგივებს უსახელო მონაწიე ცოდვილთან, რომელმაც სვიმეონ ფარისევლის სახლში ქრისტეს ფეხები ცრემლით დააღტო და თმით „წარხოცა“, შემდეგ კი უფალს ნელსაცხებელი ფეხებზე სცხო (ლუკა, 7, 37-38).

ლექსის მომდევნო ტაეპებში წარმოჩნდება მ. ცვეტაევას წარმოდგენა წმ. მარიამ მაგდალინელის მრუშობის ცოდვასთან თანაზიარობის შესახებ – მარიამი საკუთარ ვნებას, რომელიც ვაჭრებში დააბნია და გაყიდა, მიმართავს, რომ „ნაფურთხმა“, შეგინებულმა იდინოს. მარიამი უფლის ფეხებს ახვევს თავის

თმებში, რომლებიც განცხრომისა და ვნების ნერწყვითა და ოფლითაა გაუღენთილი. ახლა იგი უფლის ფეხებს ქსოვილად ეფინება:

Страсть, по купцам распроданная,
Расплёванная, — теки!
Пеною уст и накипиями
Очес и потом всех
Нег... В волоса заматываю
Ноги твои, как в мех (ცვეტაევა, 1988: 240).

აღნიშნული ტაექები კიდევ ერთხელ ამოწმებს პოეტის თვალსაზრისს წმ. მარიამ მაგდალინელის მრუშობის შესახებ ცოდვასთან დაკავშირებით. ისიც ჩანს, რომ იგი წმ. მარიამ მეგეიპტელის სახეშია აღრეული.

ლექსის მეორე ნაწილში მ. ცვეტაევა სხვაგვარი ფორმით გადმოგვცემს სათქმელს. აქ წმ. მარიამ მაგდალინელი აღარ საუბრობს. უფლის წინაშე მღვარი მარიამი საკუთარ თავს შორიდან უცქერს, ყველაფერს, საკუთარ გრძნობა-განცდებსა და ქმედებებს, თავს უყრის, ერთიან სურათად წარმოიდგენს და ჩვენც წარმოგვადგენინებს: სურნელოვანი ზეთი, რომელიც სამჯერ ძვირად შეიძინა, ვნების ოფლი, ცრემლები და გაშლილი თმები. და ამ ფონზე თიხას (მიწას) კურთხეული მზე-რით თვალმიბჯენილ უფალს წარმოსახავს, რომელიც მას სახელდებით მიმართავს და ეუბნება, რომ ასე უსასყიდლოდ ნუ იხარჯება:

Масти, плоченные втрое
Стоимости, страсти пот,
Слезы, волосы — сплошное
Исструение, а тот,
В красную сухую глину
Благостный вперяя зрак:
— Магдалина! Магдалина!

Не издаривайся так! (ცვეტაევა, 1988: 240-241).

დამოწმებულ ტაექებშიც იკვეთება წმ. მარიამ მაგდალინელის ცოდვა-მრუშობასთან წილნაყარობა.

„მაგდალინელის“ ციკლში ყველაზე მნიშვნელოვანი და საყურადღებო, შეიძლება ითქვას, გამაოგნებელი, მესამე ლექსია, რომელიც წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი მიმართული ქრისტეს მონოლოგია; გამაოგნებელია იმდენად, რამდენადაც აქ პოეტი ქალი უარს ამბობს როგორც წმ. მარიამ მაგდალი-

ნელის, ასევე საკუთარ ხმაზე და უფლის პირით მეტყველებს. აღნიშნული გარემოება მეორე ლექსის ბოლო მონაკვეთიდან იწყება, მესამე ლექსი კი მთლიანად მას ეთმობა.

ლექსის მესამე ნაწილში ლირიკული სუბიექტი კვლავ უფალს ამეტყველებს და მ. ცვეტაევა მიტყვების საოცნებო, სასურველ სიტყვებს ასმენინებს წმ. მარიამ მაგდალინელს, რომელზეც ოცნებობს ყველა ცოდვილი. უფალი სიყვარულით აღვსილი ფრაზებით ესაუბრება „ძვირფასს“, რომ მისი ცხოვრების გზების გამო არ დატანჯავს, არ ჰკითხავს, თუ რა ფასად შეიძინა მან ზეთი, რადგან ყველაფერი ახდა; ის იყო შიშველი და მან თმებითა და ცრემლებით შემოსა, „სხეულის ტალღით“ შემოველო. უფალი მარიამს იმისთვისაც ემადლიერება, რომ მისი პირდაპირობა მის მუხლებში ჩავარდნით „სინაზისკენ“ გადახარა. უფალი სთხოვს მარიამს, თმებში „ორმო ამოუთხაროს“ და ტილოს გარეშე გაახვიოს. ლექსი მთავრდება მიმართვით – „მენელსაცხებლევ! რა საჭიროა ზეთი? შენ მე, როგორც ტალღამ, განმბანე“ («Мироносица! К чему мне миро? Ты меня омыла, Как волна»). ცვეტაევა ზემოაღნიშნული ფრაზებით მხსნელში უფრო მეტად ადამიანურს გამოკვეთს, ვიდრე ღვთაებრივს.

მესამე ლექსი მთლიანად ამოვარდნილია წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შესახებ სახარებისეული თხრობიდან და, როგორც შენიშნულია, მ. ცვეტაევას ეს ვერსია თუ პირდაპირ ერეტიკულს არაა, აპოკრიფულ ხასიათს მაინც ატარებს. „ძვირფასო! – ყველაფერი ხომ ახდა...“ – ეს სიტყვები შესაძლებელია მხოლოდ უფლის გარდამოხსნის ან ამალღების შემდეგ თქმულიყო. აღნიშნულის შესახებ ი. ბროდსკი ამბობს, რომ „ის, რაც მაგდალინელის პირით ქრისტეს შესახებაა თქმული ამ ლექსში, არა მხოლოდ ევანგელური თხრობის ჩარჩოებიდან გადის, არამედ – ქრისტიანული დოქტრინიდან, ესაზღვრება ერესს“ (ბროდსკი).*

წმ. მარიამ მაგდალინელი, ვითარცა ქალის, მის შეგრძნებათა პოტენციალის, არქეტიპი, მ. ცვეტაევას ერთგვარი ნილა-

* მ. ცვეტაევას, ბ. პასტერნაკისა და რ. რილკეს წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი მიძღვნილი ლექსების ურთიერთმიმართებების შესახებ იხ. ი. ბროდსკის მოხსენება, წარმოთქმული 1992 წელს მ. ცვეტაევას 100 წლისთავისადმი მიძღვნილ კონფერენციაზე (<http://ec-dejavu.net/m-2/Magdalene.html>), მასანუსეცის შტატში (აშშ), ქ. ამჰერსტში.

ბია, მეტაფორული მასალა, თვითგამოხატვის საშუალებაა. ლექსის ამ ნაწილში ყველაზე მეტად ცხოვრების სიმძიმით განატანჯი მ. ცვეტაევას ოცნება ცნაურდება; წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი ნათქვამ უფლის სიტყვებში პოეტი ქალი მხსნელისგან, ერთგვარად, პატიებას გამოითხოვს, ცოდვების მიტევებას ელის და თითქოს დარწმუნებულია კიდევ, რომ უფალი აპატიებს შეცდომებს, ტკბილი სიტყვით განკურნავს მონანიეს, რადგან იესო მას გულით უყვარს და ეს სიყვარული უსაზღვროა. მ. ცვეტაევას აწმყოშივე სურს ყოველივე ამის მოსმენა და პოეტურ წარმოსახვაში გვიმხელს თავის ოცნებას, თუნდ მიუწვდომელს. ლექსში მ. ცვეტაევას ცხოვრების მძიმე გზა და პიროვნული ტრაგიზმი იხილვება, ერთგვარი სინანული, წმ. მარიამ მაგდალინელის პირით წარმოთქმული აღსარება და ადამიანთათვის ერთობ გასაგები, სასურველი მიტევების იმედი იხმის.

მოგვიანებით წმ. მარიამ მაგდალინელს ცნობილმა რუსმა პოეტმა, ბორის პასტერნაკმაც, მიუძღვნა ლექსი იმავე სახელწოდებით „მაგდალინელი“. იგი ჩართულია რომანში „ექიმი ეივაგო“. ამთავითვე შევნიშნავთ, რომ აქაც ლირიკული სუბიექტი ჩანაცვლებულია და პოეტის მეორე პოეტური „მე“ მოციქულთა სწორი მარიამია, შესაბამისად, მისი სიტყვით ცნაურდება პოეტის სათქმელიც, რაც თავისთავად საინტერესოა, რადგან ქალური საწყისი მამაკაცშია ხორცშესხმული. თუ მ. ცვეტაევასთან აღწერილია ის, რაც უკვე იყო, ახლა, ბ. პასტერნაკთან – ის, რაც უნდა მოხდეს.

ლექსის პირველივე ტაეპებიდან იკვეთება ბ. პასტერნაკის შეხედულება წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაზე, კერძოდ, მისი ხორციელი ვნების, მრუშობის სიმძიმე. აღნიშნული, როგორც არაერთგზის ითქვა, XX ს-ის 70-იან წლებამდე (1969 წელს შეიცვალა დამოკიდებულება მის მიმართ) კათოლიკური ეკლესიის წარმოდგენას მიჰყვება. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ლექსი დაწერილია 1949 წელს. მიუხედავად ამისა, ეს ფაქტი არ გამოდგება პოეტის შეხედულების „გასამართლებლად“, ვინაიდან მართლმადიდებლური სამყარო წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაში ამგვარ ცოდვას არასდროს მოიაზრებდა.

ლექსში „მაგდალინელი“ მარიამი გვესაუბრება საკუთარი სულიერი მდგომარეობის, სულიერი ტანჯვის შესახებ, რომელიც წარსულში ჩადენილი მისი მრუშობის შედეგია, რის გამოც მასთან ღამის დადგომისთანავე ღემონი მიდის. მის

გულს გარყვნილების მოგონებები „წოვენ“. ბ. პასტერნაკი უკვე უფლის ერთგულ მიმდევარ წმ. მარიამ მაგდალინელს აღსარების სახით პირდაპირ ათქმევინებს ამ ცოდვით დაცემის შესახებ, კერძოდ, როდესაც ის, „შემწილი შტერი“ მამაკაცთა ოცნებების მონა იყო, მისი თავშესაფარი კი – ქუჩა:

Чуть ночь, мой демон тут как тут,

За прошлое моя расплата.

Придут и сердце мне сосут

Воспоминания разврата,

Когда, раба мужских причуд,

Была я душой бесноватой

И улицей был мой приют (პასტერნაკი, 1988: 126)¹.

ლექსში კიდევ ერთხელ წარმოჩნდება წმ. მარიამ მაგდალინელის მრუშობის ცოდვა, რაც პასტერნაკის შეხედულებას კიდევ ერთხელ ამოწმებს. უფლის ჯვარცმამდე რამდენიმე წუთით ადრე წარმოთქმული მისი სიტყვები, სახამ სამარისებური სიხუმე დაისადგურებს, წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნულ განცდებს გვიმხელს, რომ იგი პირთამდე აღვისილ თავის ცხოვრებას აღებასტრის ჭურჭელივით უფლის წინაშე ამსხვრევს. წმ. მარიამ მაგდალინელი ფიქრში მიმართავს მოძღვარსა და მხსნელს, რა ბედი ეწეოდა, სად იქნებოდა, მარადისობა რომ არ „დალოდებოდა“ ისე, როგორც თავის ხელობაში (იგულისხმება მრუშობა) მისგანვე შეტყუებულ, მახეში გაბმულ, მიმსვლელს:

О, где бы я теперь была,

Учитель мой и мой Спаситель,

Когда б ночами у стола

Меня бы вечность не ждала,

Как новый, в сети ремесла

Мной завлеченный посетитель (პასტერნაკი, 1988: 126)¹.

ლექსის მეორე ნაწილში ჩნდება პასაჟი, რომელიც სახარების ერთი ეპიზოდის ანალოგიურია, კერძოდ, ჯვარცმის თანადამსწრე წმ. მარიამ მაგდალინელი მიმართავს უფალს, რომ დღესასწაულის წინ აღამიანები ემზადებიან და ასუფთავებენ სახლს. ის კი განმარტოებით ამ ფუსფუსისგან მის უწმინდეს ტერფებს ზეთით ბანს; წმ. მარიამ მაგდალინელი ჩივის, რომ ცრემლები ხედვას უშლიან, გაშლილი თმები კი თვალებზე

¹ ბ. პასტერნაკის ეს ლექსები თარგმნა ბათუ დანელიამ.

ლიბრივით ეკვრის, იესოს სანდლებს ხელის ცეცებით ვერ
პოულობს და უფლის ფეხებს თავის კალთაზე იბჯენს, ცრემ-
ლით ალტობს:

...Обмываю миром из ведерка

Я стопы пречистые твои...

Ноги я твои в подол уперла,

Их слезами облила, Исус,

Ниткой бус их обмотала с горла,

В волосы зарыла, как в бурнус (პასტერნაკი, 1988: 126-127).

აღნიშნული პასაჟი, როგორც ვხედავთ, საესეებით იმეორებს
სახარების იმ ეპიზოდს, როდესაც უსახელო მონანიე ცოდ-
ვილმა სვიმეონ ფარისევლის სახლში ქრისტეს ფეხები
ცრემლით დააღტო და თმით „წარხოცა“, შემდეგ კი უფალს
ნელსაცხებელი ფეხებზე სცხო (ლუკ. 7, 37-38).

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შესაძლებე-
ლია ითქვას, რომ ბ. პასტერნაკის ლექსში „მაგდალინელი“ წმ.
მარიამ მაგდალინელის პიროვნება (ქრისტეს ერთგულ მსახ-
ურებამდე) გაიგივებულია მრუშ ქალთან. ლექსის წაკითხვა,
ჩვენი აზრით, აკონკრეტებს აღნიშნულ სათქმელს და პასტერ-
ნაკისეული წმ. მარიამ მაგდალინელი სვიმეონ ფარისევლის
სახლში მისულ უსახელო მონანიე ცოდვილთან იგივედება. ამ
ვარაუდის გამოთქმის საფუძველს, ჩვენი აზრით, პასტერნაკი-
სეულ წარმოსახვაში წმ. მარიამ მაგდალინელის ქმედებათა
აღწერა იძლევა, კერძოდ, ალებასტრის მიტანილი ნელსაცხე-
ბელი, უფლის ფერხთა ცრემლით დაღტობა, შემდგომ მათი
თმით წარხოცვა და ამბორი; და ბოლოს, უფლისათვის ნელ-
საცხებლის ცხება (სვიმეონ კეთროვნის სახლში, ბეთანიაში,
მისული ერთი უსახელო ქალი უფალს მხოლოდ ნელსაცხე-
ბელს ასხამს თავზე, ხოლო ღაზარეს და, მარიამი, უფალს
ნელსაცხებელს ფეხებზე სცებს და თმით უწმენდს. უფლის
ფერხთა ცრემლით დაღტობა და ამბორი ამ ეპიზოდებში მოხ-
მობილი არაა).

კიდევ ერთი ნიუანსის შესახებ – ლექსში მარიამი ამბობს,
რომ თავის პირთამდე სავსე ცხოვრებას უფლის წინაშე
ალებასტრის ჭურჭელივით ამსხვრევს:

Я жизнь свою, дойдя до края,

Как алавастровый сосуд,

Перед тобою разбиваю ... (პასტერნაკი, 1988: 126).

ეს პასაჟი, ჩვენი აზრით, სვიმეონ კეთროვნის სახლში მისული ერთი უსახელო ქალის ქმედებასთან რემინისცირდება – „...მოვიდა დედაკაცი და აქუნდა ალაბასტრითა ნელსაცხებელი ნარდისა სარწმუნოსაჲ, მრავალ-სასყიდლისაჲ და შემუსრა ალაბასტრი იგი. და დაასხა თავსა მისსა“ (მარკ. 14, 3-9). მიუხედავად იმისა, ბ. პასტერნაკი, სახარების რომელ ქალს გულისხმობს წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაში, პოეტის შეხედულება მარიამის მრუშების შესახებ კათოლიკური ეკლესიის წარმოდგენას სრულად მიჰყვება.

ლიტერატურათმცოდნეობაში აღნიშნულია, რომ მ. ცვეტაევისა და ბ. პასტერნაკის ერთი და იმავე სახელწოდების ლექსები – „მაგდალინელი“, რ. რილკეს „პიეტის“ (1907) გაელენითაა შექმნილი (რილკე). წმ. მარიამ მაგდალინელის ქრისტესადმი მიმართვის ფორმა სწორედ რ. რილკეს ჰქონდა გამოყენებული.

„პიეტაში“ მიმართვის ფორმით წმ. მარიამ მაგდალინელის უფალთან საუბარია წარმოდგენილი, რომელიც ქალის სიყვარულს, სიბოლსა და მონატრებას, სინანულსა და მწუხარებას გვიმხელს. რ. რილკე წმ. მარიამ მაგდალინელს მიიჩნევს იმ ქალად, რომელმაც უფალს ფეხებზე ზეთი სცხო, ცრემლით დააღტო და თმით შეამშრალა. ლექსის პირველივე სტროფი სწორედ ამ ეპიზოდს ეხება, კერძოდ, წმ. მარიამ მაგდალინელი უფლის ნატერფალის დანახვისას აღნიშნავს, თუ როგორ კარგად ცნობს მათ და იხსენებს, როგორ აღტობდა ცრემლებით უფლის ფეხებს, რომლებიც, ბუნქებში შეყუჟული ტყის ნადირის მსგავსად, მის თმებში ქათქათებდა.

ლექსის შემდეგი სტროფები წმ. მარიამ მაგდალინელის ეროტიკულ განცდებს, მის სასიყვარულო ლტოლვასა და ტრფიალს ასახავს. წმ. მარიამ მაგდალინელის თქმით, უფლის ფეხები მანამდე არავის ჰყვარებია და სიყვარულის დამეს მათ პირველად ხედავს, რომ უფალთან მას სარეცელი არ გაუყვია. ჯვარცმული უფლის ნაჭრილობევი ხელების შემყურე წმ. მარიამ მაგდალინელი „სატრფოს“, უფალს, მიმართავს, რომ ეს იარები მისი „ნაკებნი“ არაა, რომ უფალს ყველაფრისა და ყველასათვის გული ფართოდ აქვს გაღებული და მხოლოდ მას არ ძალუძს იქ შესვლა. სიყვარულით აღვსილი მარიამი აგრძელებს მონოლოგს, წუხს, რომ უფალი ძალზე დაიღალა, რომ მხსნელის დადლილი პირი მისი მგლოვიარე ბაგეებისკენ არ იღტვის. ლექსი მთავრდება მარიამის უფლისადმი შეკითხ-

ვით, ისინი ერთად თავიანთ დროს როდის მოიპოვებენ, სიკვდილის საათი უკვე რეკს.

ზემოაღნიშნული სტროფები თავისი შინაარსით თვალნათლივ წარმოაჩენენ რ. რილკეს სრულიად განსხვავებულ წარმოდგენას წმ. მარიამ მაგდალინელზე, როგორც მრუშ ქალზე, რომელიც არათუ მორწმუნე და ქრისტეს მიმდევარი ხდება, არამედ ბოლომდე მრუშად რჩება, ჯვარცმის დროსაც კი, და უფალთან სასიყვარულო დიალოგს მართავს. რ. რილკეს მიერ მხატვრულ სიტყვაში გაცხადებული წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის ამგვარი ინტერპრეტაცია, მეტად ეროტიკული ელფერით, სრულიად მიუღებელია არა მხოლოდ მართლმადიდებლური, არამედ კათოლიკური სამყაროსათვისაც.

ყოველივე ზემოგანხილულის შედეგად შეიძლება ითქვას, რომ რუსი პოეტების შემოქმედებაში, უმეტესწილად (ერთეული გამონაკლისის გარდა, კერძოდ, ს. ესენინის ლექსები. უნდა აღინიშნოს, რომ ა. ახმატოვას ორივე, ფაქტობრივად, ურთიერთსაწინააღმდეგო თვალსაზრისი აქვს თავის ლექსებში გამოთქმული), წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის ინტერპრეტაცია არ მიჰყვება მოციქულთა სწორის შესახებ არსებულ მართლმადიდებლური ეკლესიის ტრადიციულ წარმოდგენას; ა. ახმატოვას, ა. ბლოკის, მ. ცვეტაევისა და ბ. პასტერნაკის მხატვრულ ნააზრევში მენელსაცხებლედ დედა მრუშ ქალადაა წარმოდგენილი, რომელსაც ვნების ცეცხლი, გიჟური ლტოლვა, ტრფობის უინი და სხვა მსგავსი თვისებები ახასიათებს. ამდენად, მენელსაცხებლედ დედის სახის ამგვარი გააზრება კათოლიკური ეკლესიის თავდაპირველ შეხედულებას ეთანხმება და ამ თემაზე შექმნილ ვარიაციებს წარმოადგენს.

წმ. მარიამ მაგდალინელი XX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში. საზოგადოდ, ქართულ ლიტერატურაში, ჩვენდა გასაკვირად, წმ. მარიამ მაგდალინელს ერთეული ნაწარმოებები ეძღვნება. შეძლებისდაგვარად, მოვიძიეთ და განვიხილეთ საზოგადოებისთვის ცნობილი და ნაკლებად ცნობილი მწერლების აღნიშნულ თემატიკაზე შექმნილი ლექსები. ცალკე ეკლესიის საგანია, თუ რატომ არ იქცა წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე ქართველ შემოქმედთა შთაგონების წყაროდ; სწორედ ამ გარემოების გამო ჩვენთვის ყურადსაღებია ყველა ის მხატვრული ნაწარმოები და გააზრება, რაც მოციქულთა სწორის პიროვნებას უკავშირდება.

ლიტერატურულ ტრადიციებში წმ. მარიამ მაგდალინელი იმთავითვე წმინდანის სახისმეტყველებით შემოდის და მისაბაძად ისახება. გრიგოლ რობაქიძემ გრაფინია გიტა [ბრიგიტა] შტრახვიტცი მისთვის ქენევოდან მიწერილ პირად წერილში ახალგაზრდა ქალი წმ. მარიამ მაგდალინელს შეადარა და წმინდანის თვისებებით წარმოაჩინა. დავიმოწმებთ ამონარიდს ამ საკმაოდ ვრცელი წერილიდან: „მე შენს ქალურ არსებას „ქალწულებრივი“ განსაკუთრებული მნიშვნელობით ვუწოდებ რომლით? გერმანული ენა „die“ See ზღვა – მდედრობითი სქესის, „der“ See ტბა – მამრობითი სქესის. გენიალურია. ქალი ნამდვილად უსაზღვროა, როგორც ზღვა და კაცი ნამდვილად შემოსაზღვრულია, როგორც ტბა. არსებობს კიდევ შემზარავი ქალური „რადაც“. თუ ის ერთხელ ქალში გამოძვდავდა, იგი პიროვნებიდან უპიროვნო არსებად გადაიქცევა: ბრმა, ქაოტურ, ალოგიკურ, უხეშ. აქ შენ ბედნიერი გამონაკლისი ხარ. შენი ის „რადაც“ ქალური შენს პიროვნებას აქცევს უფრო ზეპიროვნებად და არა უპიროვნო არსებად. „ბრმის“ ნაცვლად ხდები „ნათელი“. აქედანაა შენი შეუდარებელი ნათელმხილველობის უნარი. თუ ყველაფერს ამას თავს მოუყურით, მე ვიტყვოდი: შენი ქალური არსება შეედრება მაგდალინელს: ის წმინდაა, „ქალწულებრივი“ (რობაქიძე, 2012: 686). ეს ამონარიდი მოწმობს, რომ გრიგოლ რობაქიძის თვალთახედვით წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე არაა აღრეული სახარებისეულ მრუშ დედაკაცთან, იგი ის მარიამია, რომელიც მაცხოვარს მუდმივად თან ახლდა ამქვეყნიურ ცხოვრებაში, დაესწრო ჯვარცმას, დასაფლავებას, კვირას გამთენიისას, ჯერ კიდევ ბინდისას მივიდა საფლავთან და ცარიელი იხილა იგი, აღდგომის შემდეგ მას პირველს გამოეცხადა მაცხოვარი, ე. ი. ესაა წმ. მარიამ მაგდალინელი.

წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე და მისი გადააზრების ცდა წარმონხდება ტიცთან ტაბიძის ნოველაში „ეორანი“, რომელიც გვიამბობს დაღლილი მგზავრის მიერ უდაბნოს ქვიშაში ჩაფლული ცხოვრების წიგნის ფურცლებზე ამოკითხულ გოლგოთის მისტერიის ამბავს: „მოწყენით იდგა გოლგოთას ბედი. ცელქი ნიავი ამ მწუხრ ღამეს არ სისინებდა. ჯვართან დახრილი ცრემლებით რწყავდა ჯვარცმულის გვამს მაგდალინა და ჯვრიდან ჩამონაწვეთი სისხლი, მაგდალინას ცრემლებთან შეერთებული, ნიაღვარივით მიქშუოდა ძირს ჯურღმულებში, რომ მუნ დაემარხა კაცთა სიავე“ (ტაბიძე, 2015: 66).

ტიციანის მხატვრული წარმოსახვა, ერთი მხრივ, სახარებისეულ თხრობას მიჰყვება (უფლის ჯვარცმისას წმ. მარიამ მაგდალინელის მორწმუნეთა შორის მყოფობაზე – „ხოლო დგეს ჯუარსა მას თანა იესოჲსსა დედაჲ მისი და დაჲ დედისა მისისაჲ, მარიამ კლეოპასი, და მარიამ მაგდალენელი“; იოან. 19, 25), მეორე მხრივ, ახლებურად გადაიაზრებს წმინდა მამათა სწავლებას ქრისტეს დაღვრილი სისხლის შესახებ (უფლის სისხლმა ადამის ცოდვათაგან გაწმინდა კაცობრიობა). მოხმობილი პასაჟის მიხედვით, იესოს სისხლი, წმ. მარიამ მაგდალინელის ცრემლებთან შერწყმული, ჯურღმულებში ჩაედინება.

ნოველაში ტიციანს შემოჰყავს ადამიანთა მოღვმის ავიბედის მღვერის სიმბოლო – ყორანი და მისი ბოროტ სულად შერაცხვის ამბავს გვიყვება – ჯვარცმულ ღმერთთან ღამის წყევლიადში მხესავით მანათობელი თვალების ყორანი მიფრინდა, ლეშად მიიხნია უფალი და კორტნა დაუწყევ. ამაო იყო მაგდალინელის ვედრება. უფალმა ყორანი დაწყევლა, „... და მოსწყდა ჯვარცმულს ყორანი, მაგდალინას მიაფრთხილდა, მის თვალ-წარბთა სიწყევლიადე ყორანს გადაედო და შავი გულით ერთიან გაშავდა“ (ტაბიძე, 2015: 66). მწერალი სწორედ ამ ამბავზე დაყრდნობით გვიხსნის სატრფოს შავი თვალებით დაბნედილი მგოსნების თქმულს – „ყორნის ფრთას მიაგავს შავი თვალებით“ (ტაბიძე, 2015: 66).

ყოველივე ზემოაღნიშნულის მიხედვით, ტიციანის წარმოსახვაში, ევანგელური მონათხრობის კვალობაზე, წმ. მარიამ მაგდალინელი უფლის ტანჯვის თანამდგომი, ქრისტეს დიდი რწმენისა და სიყვარულის დამტკეცია, მისი ჯვარცმისას დაღვრილ უმანკო სისხლს წმ. მარიამ მაგდალინელის ცრემლები უერთდება და ადამიანთა ცოდვების დასამარხად მზრუნველ ქალად წარმოგვიდგება. მწერლის მხატვრული ნააზრევი მხოლოდ ორიოდე მცირედი, უმნიშვნელო ნიუანსით განსხვავდება წმ. მარიამ მაგდალინელის შესახებ მართლმადიდებლურ ტრადიციაში დამკვიდრებული წარმოდგენებისგან.

ანა კალანდაძე, ჩვენდა სასიხარულოდ, იმ გამონაკლის ქართველ შემოქმედთა რიცხვს მიეკუთვნება, რომელთა პოეზიაში წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის მხატვრული გადააზრება იძებნება. ლექსი, უპირველესა ყოვლისა, საინტერესოთავედ პოეტისა და პიროვნების გამორჩეულობისა და მნიშვნელოვნების თვალსაზრისით, იმავდროულად იმითაც, რომ წმ.

მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შესახებ პოეტი ქალი მეტყველებს.

ეურადღებას იქცევს ანა კალანდაძის ლექსში „ვარსკვლავების შარავანდით...“, რომელსაც ეპიგრაფად მათე მახარებლის სიტყვები უძღვის და რომელიც 1946 წელსაა დაწერილი. ლექსში წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახემ წარმმართველი ადგილი დაიკავა იმ მენელსაცხებლე ქალთა შორის, რომელთაც მაცხოვრის საფლავი ცარიელი ნახეს. მართალია, აქ არაა მაცხოვრისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის ადრეულ ურთიერთობაზე საუბარი, მაგრამ მთავარი ისაა, რომ იგი ნახსენებია კვირას გამოენიისას მაცხოვრის საფლავთან მისული მენელსაცხებლე დედების კონტექსტში. მეტიც, სწორედ ისაა უმთავრესი მათ შორის. ლექსში ისეა დახატული მაცხოვრის აღდგომის სურათი, თითქოს მკითხველი ხატს ან ფრესკას უყურებდეს; შუაღამისას სულიწმიდამ სამყაროს მაცხოვრის აღდგომა ამცნო:

იქ დაკრძალეს წამებული დმერთი ჩვენი,
ქარი ზეთისხილის რტოს რომ მიმოარწევს,
ქვა დაადეს (რადღაც უნდა მოძღვარს მცველი),
დიდი ლოდი, – ეშმაკიცა ვეღარ აწევს...
შუაღამით სულიწმიდამ ხმა-ყო ციდან:
– ადექ, ერმაო, მოგიწოდებ სულიწმიდა! –
ჩამოფრინდა ანგელოსი ფრთათა რხევით,
გადააგდო ლოდი იგი თეთრი ხელით..
და შეშინდნენ და შეძრწუნდნენ მცველნი, რადგან
ქრისტე აღსდგა!
შიშს მიეცნენ დაუცხრომელს,
რა იხილეს იგი ცხოველ...
მთაზე, სადაც ბზა არი და ფიჭვი ზოგან
და წამების ჯვარი ცამდე ატანილი,
„ერთშაბათსა... მირბიოდეს ორნი ზეცად“, –
მიჰყვებოდა ქალი ერთი მაგდალენელს.
რა იხილეს, გადაეგდოთ ლოდი ესე,
მუხლმოყრილთა პირჯვრის წერით დაიკვნესეს
და ღალადყვეს გაოგნებულთ დიდის ხმითა:
– მაცხოვარი აღდგა ვითარ? –
ქალთა ძლიერ გაიკვირვეს,
როს იმ ლოდზე ჩამომჯდარმა ერმამან ვინმე
თქვა მოსილმან სპეტაკითა სამოსლითა:

– ქრისტე აღდგა!

შრიალებენ, ჩურჩული აქვთ ზეთისხილთა,
აწი ვიდას დააძინებს ნანა მათი?

ანგელოსი დაეთხოვა მიწის შვილთა,

შორს გაფრინდა ვარსკვლავების შარაევანდით

(კალანდაძე, 2004: 136-137).

ეს ლექსი მოწმობს, რომ ანა კალანდაძეს წმ. მარიამ მაგდალინელის ტრადიციული სახე აქვს წარმოდგენილი.

ანა კალანდაძის უსათაურო ლექსის ეპიგრაფიდან – „მინა-წერი ტიცვიანის სურათზე „მონანიე მარიამ მაგდალინელი“ – იმთავითვე ცხადი ხდება, თუ ვინაა მხატვრული სიტყვის ადრესატი. საინტერესო და ყურადსაღებია მენელსაცხებლე დედის ანა კალანდაძისეული შეხედულება-წარმოდგენა, რომელ თვალსაზრისს მიჰყვება იგი და რა კუთხითაა დანახულ-აღქმული. ლექსის ღირიკული გმირი წმ. მარიამ მაგდალინელია, თუმცა, ჩვენი აზრით, მას პოეტის ხმა უერთდება და, ამდენად, მოციქულთა სწორი ანა კალანდაძის მეორე პოეტურ „მეს“ წარმოადგენს. უნდა ითქვას, რომ აქ ერთობ ჭირს მათი ხმების გამორჩევა-განცალკევება და სათქმელიც ერთხმიანადაა „ამუსიკებული“. ლექსი მთლიანად მარიამის უფლისადმი მიმართვას, მხსნელისადმი თხოვნა-ვედრებას წარმოადგენს და, იმავდროულად, ღირიკული გმირის პიროვნული განცდების ჩვენებას ისახავს მიზნად.

„ნათელ სხივად“ განცდილ უფალს წმ. მარიამ მაგდალინელი თავისი ეტლის, ზოდიაქოს, სავანეში დამკვიდრებას შესთხოვს, რათა სულის სიმშვიდე მოიპოვოს და აგრერიგად მოძალებული, სულის შემბოჭავი წუხილისაგან გათავისუფლდეს. სულიერი ჰარმონიის მოპოვება-დამკვიდრების შემდგომ წმ. მარიამ მაგდალინელი იესოს მისკენ მიმავალი იდუმალების გზის ჩვენებას ევედრება:

სხივო ნათელო, დექ ჩემსა ეტლსა

და სულსა ჩემსა წუხილი შეხსენ...

იდუმალების გზა დიდებულ

მომეცი ისევ, გამისსენ შენკენ...

ო, სული ჩემი შენ გექებს ყველგან,

შენ გექებს ყველგან მუდამ, ნიადაგ...

შეატორტმანებს ცარიელ ნაგებს

ნიავდაკრული ტიბერიდა...

სიქემის ზღაპრულ თოვლიან მთებზე,

თუ იორდანეს დიდებულ ნაპირთ,
თუ ეზდრელონის ღურჯ ხეობაში,
სუყველგან შენი ხმა მესმის, რაბი!
ნუ დამსჯი, ო, ნუ, ეჭვის აჩრდილი
ჩემს გულში ისევ საგანეს პოვებს:
ვით ამა ნაძვთა ღიბანისათა,
ჩემს სულსაც თვისი სიმშვიდე მოეც...

სხივო ნათელო, დეკ ჩემსა ეტლსა... (კალანდაძე, 1976: 84)

ლექსის პირველსავე ტაეპში ნახსენები „ეტლი“, სავარაუდოდ, იმის მანიშნებელია, რომ წმ. მარიამის სიმშვიდედაკარგულ, აფორიაქებულ სულში, ძველი რწმენა-წარმოდგენის, ჩვეულების მარცვალია შენახული, რომელიც ძველი ყოფისკენ მიბრუნების საწინდარია და ახლისკენ სწრაფვის შემაფერხებელ-დამაბრკოლებელი. ამას მოწმობს ისიც, რომ წმ. მარიამ მაგდალინელი უფალს სთხოვს, ერთხელ უკვე ნაბოძები ხსნის გზის კვლავ ჩვენებას. როგორც აღნიშნული ტაეპებიდან ჩანს, მან, „ტრფობის მთაზე“ შემდგარმა, მოპოვებული, „დიდებული“ სავალი დაკარგა. ლექსის მომდევნო ტაეპები ამავე აზრს აგრძელებს – წმ. მარიამ მაგდალინელის სული უფალს ყველგან დაეძებს, ერთხელ უკვე მონახმენი მისი ხმა ყველგან ჩაესმის, ტიბერიადის (გალილეის) ზღვა იქნება ეს, სიქემის მთები, იორდანეს ნაპირები თუ ეზდრელონის ხეობა. „სულ ყველგან შენი ხმა მესმის, რაბი!“ – ამბობს წმ. მარიამი და ეს სიყვარულით აღსავსე და მშობლიურად ტკბილი მიმართვა გვახსენებს იოანეს სახარების ერთ ეპიზოდს, კერძოდ, როდესაც უფლის საფლაგზე მისულმა მენელსაცხებლუე დედამ იხილა უფალი – „ჰრქუა მას იესო: მარიამ! მიიხილა მან გარე და ჰრქუა ებრაელებრ: რაბბუნი, რომელსა ჰრქუან მოძღუარ, და მირბიოდა შემთხუვეად მისა“ (იოანე, 20, 16).

ლექსის შემდგომი ტაეპები გვამცნობს, რომ უფალთან მყოფი წმ. მარიამ მაგდალინელი მას „გაექცა“, მისი გზისგან განდრკა, ცოდვამ იმძლავრა და მისი სული შეიძრა, ნებელობა დასუსტდა, ურყევი რწმენა შეირყა. წმ. მარიამის სიტყვებიდან ირკვევა, რომ ყველაზე მეტად ის იესოს თვალებს „გაექცა“, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ მენელსაცხებლუე დედას თავისი ცოდვილიანობის გამო უჭირს მოძღვრის ყოველისმხედველ თვალებთან თვალის გასწორება – „მე გავექცი შენს თვალებს უფრო...“.

და უდიდეს სიხარულს, უფალთან მეოფობის სიხარულს მისმა გულმა კარი აღარ გაუღო. შემდგომი ტაეპი მეტად საინტერესო და ერთობ უცნაურ აზრს წარმოაჩენს, კერძოდ, წმ. მარიამ მაგდალინელის თქმით, უფალთან თანაყოფნის სიხარული „მხოლოდ მიწაზე სუფევს...“. ამგვარი თვალთახედვა მხოლოდ ნაკლებმორწმუნე ადამიანს შეიძლება ჰქონდეს, არათუ წმ. მარიამ მაგდალინელს, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ მიუხედავად დიდი სინანულისა, წმ. მარიამი კვლავაც არაა მყარი რწმენაში, რაც, თავის მხრივ, იმის მანიშნებელია, რომ ჯერ კიდევ არაა მზად მისი სული უფალთან კვლავ მისაახლებლად. საკუთარი შეცდომების შეგრძნება წმ. მარიამ მაგდალინელის არსებაში დიდ ტკივილს იწვევს და მის მხურვალე ევდრებაში მუდარა ისმის:

„ნუ დამსჯი, ო, ნუ, ეჭვის აჩრდილი
ჩემს გულში ისევ სავანეს პოვებს“

(კალანდაძე, 1976: 84)

სინანულით აღსავსე ამ სიტყვებში კვლავაც სულიერ მერყეობაზეა საუბარი, იმ შიშზე, „ეჭვის აჩრდილის“ დამკვიდრებას რომ ახლავს თან, ადამიანს გულსა და გონებას რომ აუძღვრევს და ჭეშმარიტი გზიდან გადააცდენს, მოყვასის ნდობასა და სიყვარულს დაავიწყებს. ამგვარი სულიერი მდგომარეობა, ყველასა და ყველაფრის მიმართ დაეჭვება მას თავად გასტანჯავს.

აღნიშნულ ტაეპებში სახარებისეული წმ. მარიამ მაგდალინელისთვის, და, საზოგადოდ, ქრისტიანისათვის) არასახასიათო, სხვა, ერთობ უჩვეულო აზრიც იკვეთება, კერძოდ, მარიამი უფლისაგან დასჯას ელის და მის არიდებას ითხოვს. ქრისტიანთა ღმერთი კი არავის სჯის, მას უყვარს ადამიანი თავისი სისუსტეებითა და ნაკლოვანებებით და სიცოცხლის ბოლო წუთებამდე მონანიე ცოდვილის გულის კართან მდგომი სიყვარულით მიუტყეებს. უფალი არ სჯის „ხატად და მსგავსად თვსა“ შექმნილს, ის მხოლოდ გამოცდას უწყობს მოკვდავთ საკუთარი სულიერი ძალების, შესაძლებლობების შესაფასებლად, სულის გასაკაუებლად, ნებელობის გამოსაწრთობად და ყოველივე ეს სიყვარულით და ადამიანის სიყვარულისთვის, მისი კეთილდღეობისთვის ხდება. ამდენად, წმ. მარიამ მაგდალინელის ზემომოხმობილი სიტყვები ცოდვანაზიარევი სულიანათვის სიყვარულის წილ უფლის რისხვისა და სასჯელის

მოლოდინის შესახებ, რაც პიროვნების გაორებას იწვევს, არა-ქრისტიანულ შეხედულებას მიჰყვება.

ლექსის ბოლო ტაეპებში კვლავაც წმ. მარიამის ვედრება მოისმის და იგი უფლისაგან, ღიბანის ნაძვების დარად, სულის სიმშვიდის მოპოვებას, დარღვეული ჰარმონიის აღდგენას, რწმენის განმტკიცებას ელის. როგორც ლექსის განხილვიდან ჩანს, ა. კალანდაძის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის გააზრება სცილდება კანონიკურს – ქრისტეს ერთგული მიმდევარი და მორწმუნე წმ. მარიამ მაგდალინელი კვლავ ცოდვილი ხდება. აქვე უნდა ითქვას, რომ მიუხედავად ცოდვილიანობისა, ა. კალანდაძე წმ. მარიამ მაგდალინელს მრუმე ქალთან არ აიგივებს; ლექსში აღნიშნულთან დაკავშირებით ერთი სიტყვაც, ერთი შეფარული თქმა ან ერთი აქცენტიც კი არაა. ამდენად, ა. კალანდაძის მხატვრულ ნააზრევში წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე სახარების თხრობას ეყრდნობა მხოლოდ მისი ცოდვილიანობის აღნიშვნაში, მოციქულთა სწორის სულიერი ძვრები, მისი შეხედულებები განსხვავდება ქრისტიანული სწავლებისაგან.

ჩვენი აზრით, წმ. მარიამ მაგდალინელის ამგვარ გააზრებას ა. კალანდაძის პიროვნული გრძნობა-განცდები, სულიერი წიაღსვლები განაპირობებენ და, ამდენად, მენელსაცხებლედედის სახეში, ვითარცა ლირიკული სუბიექტის მონაცვლეში, უფრო მეტად ადამიანური ფაქტორი მძლავრობს, ჩვეული ყოფით დაღლილი, ყოველდღიური ცოდვებით დამძიმებული პოეტი ქალის ჩივილი, სინანული, ვედრება და სასოება ხშიანდება. სწორედ ამაზე უნდა მეტყველებდეს წმ. მარიამ მაგდალინელის უფლისაგან გაქცევის აღნიშვნა, ცოდვისკენ მიდრეკა, უფლის სასჯელის შიში, უფლთან თანაყოფნის სიხარულის მხოლოდ ამქვეყნიურად დასახვა. ამდენად, წმ. მარიამ მაგდალინელი ერთგვარი ნიღაბი-მეტაფორაა ა. კალანდაძის პოეტური „მეს“ შემნიღბავ-დამფარავი და, იმავდროულად, წარმომჩინებლ-დამამკვიდრებელი.

ძალზე საინტერესოა, როგორაა გააზრებული წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნება თანამედროვე ქართველი პოეტების ნააზრევში. ამთავითვე უნდა შევნიშნოთ, რომ აღნიშნულ თემატიკაზე შექმნილი ნაწარმოებები, კერძოდ, წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაზე ნათქვამი მხატვრული სიტყვა, ქართულ მწერლობაში, და არა მხოლოდ XXI ს-ისა, ძალზე ცოტაა, შეიძლება ითქვას, ერთეული. მათს რიცხვს განეკუთვნება და-

ვით კიკვაძის ლექსი „მარიამ მაგდალინელს“. ლექსის პირველივე სიტყვა „ცდუნება“, რომელიც პოეტის, ლირიკული გმირის, შინაგან განწყობას მიემართება, ჩვენი აზრით, შემთხვევით არაა მოხმობილი და იგი წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის, ვითარცა მრუში ქალის, არასწორ წარმოდგენას უკავშირდება, ლექსის მომდევნო ტაეპებიც ამას ცხადყოფენ. პოეტისათვის „საშინელი“ ღამე მომძლავრებული ცდუნებების შედეგად დგება, იმ ცდუნებებისა, რომლებიც სიკეთეს მახვილივით „კვეთენ“, აძაბუნებენ. ლირიკული გმირის ამგვარი სულიერი ტკივილის ფონზე მკითხველისათვის მოულოდნელობად აღიქმება წმ. მარიამ მაგდალინელის მიერ პოეტის „თოვლის სითეთრით“ შესუდრა, რასაც მისთვის სისპეტაკის და სიმშვიდის განცდა მოაქვს, ერთგვარ საღებუნად ედება მის აფორიაქებულ სულს:

ცდუნება კვეთავს სიკეთეს
და ღამე დგას საშინელი,
მომახვევს თოვლის სითეთრეს
მარიამ მაგდალინელი (კიკვაძე).

ლირიკული გმირის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის სახელებთან „თოვლის სითეთრის“ დაკავშირება, ჩვენი აზრით, იქნოს მიერ მარიამისთვის ცოდვების მიტევებასა და შემდგომში მისი პიროვნების სულიერ კათარზისს, უფლის ერთგულ მიმდევრად მყოფობასა და მოციქულთა სწორის პატივამდე ამადლებას გულისხმობს. მართალია, დავით კიკვაძე მარიამის მრუშების ცოდვას არ ასახელებს, მაგრამ სიტყვა „ცდუნება“ და სტროფის შინაარსი, ეფიქრობთ, სწორედ ამაზე მიგვანიშნებს. აღნიშნულ ვარაუდს, ჩვენი აზრით, ცხადყოფს ლექსის მომდევნო სტროფიც:

მგელივით ვეძებ საშოვარს
და დავძუნძულებ ტყე-ველად,
ვემუდარები მაცხოვარს
ცოდვათა მოსატევებლად (კიკვაძე).

ლირიკული სუბიექტის მიერ საკუთარი თავის „საშოვარზე“ ტყე-ველად გაჭრილი მგლის სახით წარმოდგენა ქუნა-ქუნა, შუკა-შუკა „საშოვარზე“ გასული მეძავი ქალების რემინისცენციას იწვევს. მაცხოვრისადმი ცოდვათა მოსატევებლად პოეტის აღვლენილი ლოცვა-ვედრება, ეფიქრობთ, ამგვარ „საშოვარზე“ გასვლას მიემართება.

ლექსის მომდევნო სტროფებში თვითმკვლევლობამდე მისული ღირიკული სუბიექტის „გაკვეთილი“ სიკეთის განმრთელებისკენ სწრაფვა წარმოხნდება, რაც უდიდესი ტკივილის, „სისხლისფერი შხეფების“ და „ჩაფერფელის“ გზით მიიღწევა. ტანჯვაგავლილი პოეტი თავის ფიზიკურ და სულიერ მდგომარეობას „გაძვალტყავებულ ენძელად“ მოიაზრებს, რომელსაც პეპლები თავს ევლებიან. ამგვარ სახექმნადობაში ის აზრი იგულისხმება, რომ დამდაბლებული, გაძრცვილი და ნატანჯი მაინც მშვენიერია, ამგვარ დამცრობაში სილამაზეა დანახული. სულიერი კათარზისის მაწწეებელია ღირიკული გმირის სიმადლისაკენ სწრაფვა, „მადლა-მადლა“ სვლა და სინას მთის მოლოცვა; შუალამით მოულოდნელად მთვარის გამონათება კი ის ნათლის სხივია, რომელიც მის სიკეთეს, ზნეკეთილობის შემობრუნებას ამოწმებს.

ლექსის დასასრულს პოეტი იხსენებს წარსულის ამ მძიმე, თვითმკვლევლობამდე მისვლის დღეს და აწმყოში იმედიანი გულით, დამშვიდებული სულით ყოფნას კვლავ წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატებას უმადლის:

ახლა ვიხსენებ იმ ერთ დღეს,
როცა ვიყავი თვითმკვლელი.
დღეს გულზე მისვამს იმედებს
მარიამ მაგდალინელი (კიკვაძე).

დ. კიკვაძისათვის წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის იმედთან მიმართება, სავარაუდოდ, იესოს მიერ ცოდვილი ქალისათვის მიტევებულ ცოდვებს უკავშირდება, რომელსაც მენელსაცხებლე დედის სულიერი ზეაღსვლა და თვალუწვდენელ სიმადლებთან ზიარება მოჰყვება.

ამდენად, დ. კიკვაძე ლექსში წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებას, ჩვენი აზრით, ცოდვანაზიარევე, კონკრეტულად, სხეულებრივი ცდუნების ცოდვით შეპყრობილ ქალად წარმოსახავს, რომელიც სინანულის გზით და უფლისაგან ცოდვათა მიტევებით, ახალი ცხოვრების წესით მზერას მარადისობას უსწორებს. მაგრამ ფაქტია, რომ პოეტს წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე მცდარად, დასავლური ტრადიციის კვალობაზე აქვს გააზრებული და მას ცოდვილ, მრუშ დედაკაცად მიიჩნევს. ამიტომ ამ ლექსში გამოხატული თვალსაზრისი ღირებულებათა გადაფასების ნიმუშად გვესახება.

დასკვნა. ჩვენმა დაკვირვებებმა წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახის გასააზრებლად, რაც ორ სტატიაში გვაქვს წარმოდგენილი, შემდეგ დასკვნებამდე მიგვიყვანა:

1. წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების მიმართ მართლმადიდებლურ და კათოლიკურ ეკლესიებში დიდი ხნის მანძილზე სხვადასხვაგვარი დამოკიდებულება არსებობდა, კერძოდ, მართლმადიდებლობა მას ყოველთვის მოციქულთა სწორ წმინდა მენელსაცხებლედ ედგად აღიარებდა და აღიარებს; კათოლიკური სამყარო 1969 წლამდე მას მრუშ, მონანიე ედდაკაცად მიიჩნევდა.

2. ევანგელური მონათხრობით, წმ. მარიამ მაგდალინელი უფალმა განკურნა შეიდი ეშმაკისგან (ლ. 8, 2; მრ. 16, 9). ამის შემდგომ მარიამი ყველგან თან ახლდა მაცხოვარს (მრ. 15, 40; ლ. 8, 3), ქრისტესთან ერთად გაიარა გოლგოთის გზა და ჯვარცმაც საკუთარი თვალთ იხილა (მ. 27, 56 და სხვ.); ქრისტეს დაფლვასაც ესწრებოდა (მ. 27, 61 და სხვ.) და ჯვარცმიდან მესამე დღეს, ქრისტეს ბრწყინვალე აღდგომის დღეს მის აკლამასთან ნელსაცხებლებითა და საკმევლით მივიდა (მ. 28, 1; მრ. 16, 1-8). მან პირველმა იხილა აღმდგარი მაცხოვარი, პირველმა ირწმუნა და პირველმა აუწყა ქრისტეს მოწაფეებს მაცხოვრის სასწაულებრივი აღდგომა (ი. 20, 11-18).

3. კათოლიკური ეკლესიის ტრადიციით, მას დიდი ხნის მანძილზე აიგივებდნენ უსახელო მონანიე ცოდვილთან, რომელმაც სვიმეონ ფარისეელის სახლში ქრისტეს ფეხები ცრემლით დააღტო და თმით „წარხოცა“, შემდეგ კი ნელსაცხებელი სცხო ფეხებზე (ლ. 7, 37-38), ასევე – ერთ უსახელო ქალთან, რომელმაც იესოს თავზე ნელსაცხებელი დაახსა სვიმეონ კეთროვნის სახლში, ბეთანიაში (მ. 26, 6-7, მ. 14, 3-9), და მარიამთან, ლაზარესა და მართას დასთან (ი. 12, 1-8). ამას ერთვოდა მრავალი ლეგენდაც. მოგვიანებით, მაგდალინელის ცხოვრებას დაემატა ზოგიერთი სიუჟეტი მონანიე ცოდვილის – მარიამ მეგვიპტელის (V ს.) – ცხოვრებიდან, რამაც მაგდალინელის მეძავ ქალად წარმოდგენას კიდევ უფრო მეტად გაუმყარა საფუძველი. ვფიქრობთ, რომ მარიამ მაგდალინელის სახის სწორი ინტერპრეტაცია მოითხოვს მეტი ყურადღების მიქცევას წყაროებისათვის, რომლებიც საკმაოდ მოიძებნება ქართულ და უცხო ენებზე.

4. ევანგელურ თხრობაში იესოს მირონცხების ეპიზოდში მონაწილედ სხვადასხვა ქალის (ლუკას მიხედვით, ცოდვილი

ქალი, იოანეს მიხედვით – მარიამი ბეთანიიდან) გაიგივება მაგდალინელთან საბოლოოდ რომის პაპის, წმ. გრიგოლ დიდის, „შემოდგომის ქადაგებაში“ აისახა 591 წელს, ხოლო სახარებებში მარიამ მაგდალინელისა და მარიამ ბეთანიელის აღუნიშნავი ცოდვა განიმარტა როგორც მრუშება, პროსტიტუცია. მისი ამგვარი ინტერპრეტაცია აღორძინების ხანისა და მომდევნო პერიოდის მხატვრობაშიც დამკვიდრდა.

5. კათოლიკურმა ეკლესიამ XX ს-ში სცადა, გაესწორებინა აღნიშნული შეცდომა და 1969 წლის რეფორმის შემდეგ Novus Ordo-ს კალენდარში წმ. მარიამ მაგდალინელი უკვე აღარაა წარმოდგენილი „მონანიედ“. მიუხედავად ამისა, ხალხის ცნობიერებაში საუკუნეთა მანძილზე ჩამოყალიბებული ტრადიციული შეხედულება (მაგდალინელი – მონანიე მრუში ქალი), რომელიც ხელოვნების მრავალი ნაწარმოების ზეგავლენითაც იყო განმტკიცებული, ძირითადად, უცვლელი დარჩა. ოქსფორდის ლექსიკონშიც კი სიტყვა „მაგდალინას“ „მონანიე მრუშის“ შინაარსი აქვს. კათოლიკური ეკლესიის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შებღალული სახელი გაერცელდა მართლმადიდებლურ სამყაროში, მაგ., პოეზიაში – მ. ცვეტაევა, ბ. პასტერნაკი, და სასულიეროთა შორის. ქართულ ცნობიერებაშიც, უმეტესწილად, წმ. მარიამ მაგდალინელი მეძვე ქალადაა მიხნეული. დღესაც კი ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის ამბიონიდან ზოგიერთი მოძღვრის ქადაგებებში ხშირად წმ. მარიამ მაგდალინელი მოიხსენიება მრუშ ქალად, რომელსაც მიეტყვა მძიმე ცოდვები. „წმინდანთა ცხოვრების“ III ტომშიც (თბ., 2001) წმ. მარიამ მაგდალინელის ცოდვათა შორის მრუშებაა აღნიშნული და ზოგჯერ ინტერნეტ სივრცის ქართულ საიტებზეც მაგდალინელის სახელთან მრუშება იხსენიება. ჩვენს გაკვირვებას იწვევს კათოლიკეთა მიერ დაშვებული და დამკვიდრებული ზემოაღნიშნული შეცდომის ჩვენს სინამდვილეში გაერცელება, რადგან საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია და ქართული ქრისტიანული კულტურა ამ საკითხში ოდითგანვე მიჰყვება კათოლიკე (საყოველთაო) ეკლესიის წეს-კანონებსა და ტრადიციებს, რასაც მოწმობს ქართულ ორიგინალურ და ნათარგმნ ეგზეგეტიკურ თხზულებებში, ქადაგებებსა და საგალობლებში მარიამ მაგდალინელის სახელის ევანგელური მონათხრობის მიხედვით წარმოდგენა-განსახოვნება, რაც, კათოლიკეთა შეხედულების საპირისპიროდ, სრულიად დაცლილია ამორალობისაგან და

მაგდალინელის პიროვნება სახარების არც ერთ სხვა ქალთან არაა გაიგივებული. უწინარეს ყოვლისა, დავიმოწმეთ წმ. იოანე ოქროპირის მათესა და იოანეს სახარებების თარგმანებები, რომლებშიც განმარტებულია, თუ ვინაა წმ. მარიამ მაგდალინელი; ასევე, წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე, წმიდა მენელსაცხებლუ დედათა შორის, წარმოჩენილია იოანე მინხის, კვირიკე-კურდანაის საგალობლებში, იოანე ბოლნელის, ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებებში, სულხან-საბა ორბელიანის „სამოთხის კარსა“ და ქადაგებებში.

6. წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე გაცოცხლებულია საერო მწერლობაში, კერძოდ, ჩვენ დავადასტურეთ ამ ხატ-სახის ტრადიციული გააზრება თეიმურაზ მეორის პოემაში „გაბაასება დღისა და ღამისა“, აკაკი წერეთლის ლექსებში. XX საუკუნის ლიტერატურაში კი განსხვავებული, ურთიერთ-გამომრიცხავი შეხედულებები გამოვლინდა: შემოქმედთა ნაწილმა იგი ტრადიციულად, მოციქულთა სწორად აღიქვა, ხოლო ნაწილმა კათოლიკური ტრადიცია გაიზიარა და მრუმ, მონანიე დედაკაცად მიიჩნია.

7. უნდა აღინიშნოს, რომ არამართლმადიდებლური ცნობიერების მქონე მეცნიერთა საკმაოდ დიდმა ნაწილმა ობიექტურად შეაფასა და წმ. მარიამ მაგდალინელის შესახებ აღნიშნა, რომ იგი არაა მონანიე მრუმში დედაკაცი. ამ ფაქტს კათოლიკურ სამყაროში ჯერ კიდევ XVI საუკუნის დამდეგს მიაქცია ყურადღება უაკ ლეფვერ დ' ეტაპლმა, მაგრამ მხოლოდ მეოცე საუკუნეში დაიწყო წმ. მარიამ მაგდალინელის ოფიციალურად ხსენება, როგორც მაცხოვრის მოწაფისა, საუკუნეების წინ დამკვიდრებული ტრადიციული მცდარი შეხედულებისაგან განსხვავებით. თუმცა, მიუხედავად იმისა, რომ 1969 წლის რეფორმის შედეგად წმინდანის შესახებ VI საუკუნიდან მცდარად დამკვიდრებულ თეაღსაზრისს ოფიციალურად აღარც კათოლიკური სამყარო იზიარებს, მაინც გაჭირდა სიმართლის აღიარება და წმ. მარიამ მაგდალინელის იმგვარ წმინდანად დასახვა, რომელიც არასოდეს ყოფილა მონანიე მრუმში დედაკაცი, რაც XX საუკუნისა და XXI საუკუნის დამდეგის მართლმადიდებელი ქვეყნების ლიტერატურულ ტენდენციებში გამოძვლავნდა.

დამოწმებული ლიტერატურა:

ახალი აღთქმად, წმ. გიორგი მთაწმიდელის რედაქციით, საქართველოს საპატრიარქოს გამოც., თბ., 1994.

ახმატოვა, 1990 – Ахматова А. Сочинения в двух томах, т. 1, Москва, 1990.

ბლოკი – http://slova.org.ru/blok/iz_hrystalnogo_tumana

ბროდსკი – <http://ec-dejavu.net/m-2/Magdalene.html>

გონჯილაშვილი, სულავა, 2015 – გონჯილაშვილი ნ. სულავა ნ. წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახის ინტერპრეტაციისათვის ქართულ ქრისტიანულ ტრადიციაში (წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების არასწორი ინტერპრეტაციის გამო: წყაროთმცოდნეობითი კვლევა). „ნაწლები“, 11, თბილისი, 2015. გვ. 270-332.

ესენინი – <http://feb-web.ru/feb/esenin/texts/e74/e74-145-.htm>

თეიმურაზ მეორე, 1976 – თეიმურაზ მეორე ქართული პოეზია, III, თბ., 1976.

კალანდაძე, 1976 – ა. კალანდაძე, რჩეული, გამომც. „საბჭოთა საქართველო“, თბ., 1976.

კალანდაძე, 2004 – ა. კალანდაძე, ლექსები, თბ., 2004.

კიკვაძე – <http://litklubi.ge/index.php?titleid=2318>

რობაქიძე, 2012 – რობაქიძე, ნაწერები, ტ. 4, გამოსაცემად მოამზადა ლალი ცომაიაძე, თბ., 2012.

ტაბიძე, 2015 – ტაბიძე ტ., თხზულებანი, II, პროზა, მიმოწერა, ლიტერატურის მუზეუმის გამოც., თბ., 2015.

პასტერნაკი – Пастернак Б. Доктор Живаго//Новый мир, 1988, № 4.

რილკე – <http://ec-dejavu.net/m-2/Magdalene.html>

ცვეტაევა, 1988 - Цветаева М. Сочинения в двух томах, т. 1, Москва, 1988.

წერეთელი, 2011 – წერეთელი ა. თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, ტ. 2. თბ., 2011.